

УДК 821.161.2

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/50-29>

Світлана ЛУЦАК,

orcid.org/0000-0002-6862-5838

*доктор філологічних наук, професор,
завідувач кафедри мовознавства*

*Івано-Франківського національного медичного університету
(Івано-Франківськ, Україна) sv.lutsak@gmail.com*

Наталія ВІВЧАРИК,

orcid.org/0000-0001-8424-2397

*кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри української літератури*

*Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника
(Івано-Франківськ, Україна) vivcharik@ukr.net*

ХУДОЖНЄ МИСЛЕННЯ БОГДАНА МЕНДРУНЯ: ВИТОКИ ТА ПОЕТИКА

Статтю присвячено вивченню поетичного доробку несправедливо забутого письменника-ченця Богдана Мендруня. Основну увагу зосереджено на характеристичні джерел художнього мислення та особливостей його прояву в поезії лірики письменника на різних її рівнях, передусім – образно-мотивному та жанровому. Власна естетична та християнська позиція автора зумовила появу різножанрової християнської лірики, яка продовжує традиції сакрально-світської літератури, створеної митцями, котрі були церковними діячами і належали до духовних санів. Християнськість як основа художнього мислення стала головним концептом ідейно-естетичної свідомості автора, виявившись у 12 поетичних збірках і 13 пісенних альбомах, образно-мотивний світ яких засвідчує вплив як світської музичної освіти, так і духовної. Будучи членом чернецого згромадження св. Василя Великого, Богдан Мендрунь поетизує Христову Церкву як Матір і місійну працю всіх, посвячених на служіння рідному народові. Відтак основними образами-лейтмотивами в ліриці поета стають Господь, Богородиця, Ісус Христос, Мати-Церква і Мати-Україна, Вселенський Архидієц, причастя, чаша, свічка, любов Господня і под. Наявні частотні алюзії на Різдво, Голгофу, Гетсиманський сад та ін. біблійні події, зображення яких неодмінно екстраполюється на українську ситуацію атеїстичних радянських часів. Лірика Богдана Мендруня позначена органічним синтезом релігійно-християнського та національно-патріотичного начал, який найповніше передає темно-багряна палітра образності поезій, присвячених духовній трагедії нації в умовах сталінізму. Роздуми-медитації ліричного героя, котрий позиціонує себе слугою Бога та рідного народу, найчастіше оформлені у жанрах молитви, псалма, церковного пісенства, колядки, давнього двовір'я, акростиха, сонета. Тяжючі до філософської сентенції, стилістична тональність поетичної фрази автора виявляє тісний зв'язок його художнього мислення з найдавнішими сакральними текстами світової літератури.

Ключові слова: *художнє мислення, сакрально-світська література, образи-мотиви, молитва, псалом, двовір'я, сонет.*

Svitlana LUTSAK,

orcid.org/0000-0002-6862-5838

*Doctor of Philological Sciences, Professor,
Head of the Department of Linguistics*

*Ivano-Frankivsk National Medical University
(Ivano-Frankivsk, Ukraine) sv.lutsak@gmail.com*

Nataliia VIVCHARYK,

orcid.org/0000-0001-8424-2397,

*PhD in Linguistics, Associate Professor,
Associate Professor at the Department of Ukrainian Literature
Vasyl Stefanyk Precarpathian National University
(Ivano-Frankivsk, Ukraine) vivcharik@ukr.net*

ARTISTIC THINKING OF BOHDAN MENDRUN: ORIGINS AND POETICS

The article is devoted to the study of the poetic works of the unjustly forgotten writer-monk Bohdan Mendrun. The main attention is focused on the characteristics of the sources of artistic thinking and the peculiarities of its manifestation in

the poetics of the writer's lyrics at its various levels, primarily figurative and genre ones. The author's own aesthetic and Christian position led to the emergence of various genres of Christian poetry, which continues the tradition of sacred and secular literature, created by artists who were church figures and belonged to the clergy. Christianity as the basis of artistic thinking has become the main concept of ideological and aesthetic consciousness of the author, appearing in 12 poetry collections and 13 song albums, the image-motive world of which testifies to the influence of both secular and spiritual music. As a member of the monastic congregation of St. Basil the Great, Bohdan Mendrun poetizes the Church of Christ as the Mother and missionary work of all those dedicated to the service of the native people. Thus, the main images-leitmotifs in the poet's lyrics are the Lord, the Mother of God, Jesus Christ, the Mother Church and Mother Ukraine, the Ecumenical Bishop, the communion, the chalice, the candle, the love of the Lord and so on. There are frequent allusions to Christmas, Calvary, the Garden of Gethsemane, and other biblical events, the images of which are by all means extrapolated to the Ukrainian situation of atheistic Soviet times. Bohdan Mendrun's lyrics are marked by an organic synthesis of religious-Christian and national-patriotic principles, which most fully conveys the dark purple palette of imagery of poems dedicated to the spiritual tragedies of the nation under Stalinism. Meditations of the lyrical hero, who positions himself as a servant of God and the native people, are most often decorated in the genres of prayer, psalm, church song, carol, ancient couplet, acrostic, and sonnet. Striving for a philosophical maxim, the stylistic tone of the author's poetic phrase reveals the close connection of his artistic thinking with the most ancient sacred texts of world literature.

Key words: artistic thinking, sacred-secular literature, images-motives, genre forms, prayer, psalm, couplet, sonnet.

Постановка проблеми. Доробок Богдана Мендруня маловідомий сучасним читачам і критикам, хоча письменник є членом Спілки письменників України, а його вірші увійшли до антології української релігійної поезії «Слово благовісту» (Львів, 1999), у якій подано широку панораму формування і розвитку української релігійної поезії від найдавніших часів до кінця ХХ століття. Цей митець належить до того покоління, яке зазнало переслідувань радянської системи через релігійний світогляд та громадянську позицію. Період ідеологічної заангажованості та соцреалізму, який панував у нашому літературознавстві, зумовив необ'єктивність оцінок доробку християнських письменників, зневажливе ставлення до традицій творення сакральньо-світської літератури.

Аналіз досліджень. Наприкінці ХХ століття з'явилися розвідки, у яких проаналізовано теоретичні та історико-літературні особливості релігійно-християнської творчості, біблійні засади ідейно-образного мислення митців, зокрема студії В. Антофійчука, І. Бетко, М. Жулинського, І. Качуровського, А. Нямцу, Т. Салиги, С. Хороба та ін. У 1999 році при Чернівецькому університеті створено науково-дослідний центр «Біблія і культура», спрямований на дослідження специфіки функціонування біблійного сюжетно-образного матеріалу.

Комплексного вивчення і належного поцінування потребує художній доробок Богдана Мендруня, який створив пласт різножанрової християнської лірики, продовжуючи тяглість творення сакральньо-світської літератури митцями, котрі були церковними діячами і належали до духовних санів. Як не прикро констатувати, але ім'я цього письменника й досі згадується тільки епізодично. Усе це й зумовлює актуальність і доцільність розвідки.

Нашою метою є дослідити ідейно-естетичні особливості лірики Богдана Мендруня. Для цього потрібно виконати ряд завдань: з'ясувати витоки художнього мислення митця, мотиви й жанрові особливості його віршів, їх поетику. Об'єктом дослідження став поетичний доробок письменника. Предметом вивчення є художнє мислення Богдана Мендруня, яке зумовлює своєрідність формально-змістових характеристик його лірики. Методологічна база дослідження ґрунтується на принципах, що впливають зі специфіки предмета вивчення. Використано елементи аналізу й синтезу (розглядаються окремі проблемно-тематичні, структурні рівні і на їх основі вияскравлюється конкретна ідея), історико-функціональний (розглядається динаміка сприйняття творчості християнських письменників), частково біографічний (зв'язок тематики віршів з біографією письменника), герменевтичний (інтерпретація текстів) наукові методи, що дозволяють заглибитися в поетичний світ автора.

Виклад основного матеріалу. Поряд зі світським ім'ям Богдан Мендрунь зустрічається й чернече о. Василь Мендрунь. Релігійний світогляд майбутнього письменника сформувався під постійною опікою тіток (маминих сестер) Емілії й Антонії Ячмінських. Вони належали до згромадження сестер Служебниць Непорочної Діви Марії і заопікувалися хлопчиком, коли йому було 12 років. Це релігійне згромадження допомагало потребуючим (сиротинцям, лікарням, притулком) та дбало про духовне виховання дітей і молоді.

Християнськість як основа художнього мислення стала головним концептом ідейно-естетичної свідомості автора, який певною мірою продовжує традиції членів таких українських угруповань, як «Руська трійця», «Логос», що, окрім священної і культурно-громадської діяль-

ності, проявили себе як митці. Богдан Мендрунь – автор 12 поетичних збірок та 13 пісенних альбомів, які з'явилися завдяки творчій співпраці з композитором Мироном Дацком і отриманій у Львівському музичному училищі освіті. На жаль, **Львівську консерваторію** Богдан Мендрунь закінчити не зміг: виключили за релігійні переконання. Митець працював учителем музики, але в 1974 році був арештований КДБ за проукраїнську позицію. Християнський світогляд автора формувався під впливом чернечого згромадження св. Василя Великого, до якого він належав, та підпільної Духовної семінарії цього ж чину. Релігійна тематика і проблематика домінує у творчому доробку Богдана Мендруня. Підтвердженням цього слугують назви його поетичних творів: «До Тебе йду, Ісусе», «Людині, яка з Богом...», «Про смерть не забувай, мій друже!», «Спокусу треба впізнавати...», «Бог народився», «Воскресіння», «Зернятка віри» та ін. І. Качуровський, аналізуючи специфіку відображення релігійного світогляду в поезії зауважив, що «слово як таке, а мистецьке, естетично оформлене й організоване зокрема, завжди було для людини засобом звернення до Божественного Начала» (Качуровський, 2008: 676).

Як творча особистість і як чернець, отець Василь вирізняється сильним енергійним словом, причетністю до життя своєї Церкви, що і визначило його новаторство. Поезія Богдана Мендруня – це слово василянина, серце якого насамперед віддане матері Церкві, куди Бог покликав його на служіння людям і рідній землі, де християнство має глибоке коріння:

Запрошує торкнути Месії
Чутлива Церква. В світі стільки ран!
Життя невірне – це трагічний бран.
Прийдіть до Мене! – кличе Син Марії.
Проходимо смиренно Божі двері,
Із нами Русь, і Київські печери,
Антоній, Теодосій, божий люд (Мендрунь, 2001: 9).

Ліричний образ рідного краю постає у двох іпостасях – великої та малої Батьківщини – й оприявнюється в макро- та мікрообразах. Назва першої збірки Богдана Мендруня «Побійна гора» пов'язана з місцевістю на околиці старовинного села Крехів, де розташований монастир, заснований наприкінці XVI століття та відновлений у 1990-му році:

*Пульсує у серці моїм Україна.
Приходить у Крехів за зміною зміна.
Мій Боже ласкавий, синів збережи!
В надії згинаю коліна* (Мендрунь, 1998: 145).

Образи малої Батьківщини, як правило, прочитуються в топонімах («Подих духовності в Івано-Франківську», «Сиве місто Лева», «У Каневі»). Прив'язаність до рідної землі, малої Батьківщини простежується й у пейзажній ліриці Богдана Мендруня («О смереки, квіти польові», «Музика дощу», «Витівки зими» «Краса пахучого бузку», «Коло гірської ріки», «Корів погнати б знову за село...», «Обійми золотого літа»).

Власна естетична та християнська позиція автора якісно вплинула на наступні збірки отця Василя. Скажімо, «Нетонучий ковчег» відзначається зрілістю думки та образу, новаторством у строфіці. Назва збірки викликає алузії, пов'язані з Ноевим ковчегом як символом порятунку в найважчі часи. Ця біблійна історія породжує структурно-семантичний параболізм, сприяє декодуванню поетичного тексту як в релігійному, так і національному ключі. Це слугує підтвердженням, що тематика збірок Богдана Мендруня оновлюється – від власне «монашої» (що звучала рефреном у «Римських сонетах») до суспільної, філософсько-медитативної, навіть часто до національно-релігійної. Автор завжди залишається сином Матері-Церкви та Матері-України, тому і про цей взаємозв'язок пише у сонетах.

Їх кличе Бог чимало – чом не йдуть?
Невже злякала їх незнана путь?
Чи, може, в'яже грішна каламуть?
Чи, може, сумнів заслонив майбутть?

Лише відважні за Христом ідуть,
Благословенна ця жертвна путь,
І їх синами Божими назвуть (Мендрунь, 2010: 130).

Чимало сонетів Богдана Мендруня поетизують Христову Церкву як Матір і місійну працю всіх, посвячених на служіння рідному народові. Так, зустрічаємо сонети, де ведеться розповідь про монаше життя, життя ченців Василянського Чину, сонети, у яких автор по-новому інтерпретує життя українських святих – як давніх («Літургія на гробі Йосафата»), так і сучасних («Лист праведній Йосафаті Гордашевській, СНДМ»). Особливим пафосом звучать рядки, у яких глибоко бринить любов автора до свого Чину, до Вселенського Архиєрея:

Життя мандрує навкруг осі,
Та в нім є час і на святі етапи...
Приватна авдієнція у Папи...
Готуємось, хвилюємось усі.

Господня воля вірною була:
Торкнеться Папа нашого чола,
Забувши втому і недремні рани...

Гігантська зала шостого Павла
Любові помістити не змогла –
До Батька йшли сини-василяни (Мендрунь,
2001: 25).

Як бачимо, отець Василь є ліриком, і його поезія позначена органічним синтезом релігійно-християнського та національно-патріотичного начал.

Благословенний Богом рай,
Моя стражденна Україно,
Ти навіть взимку – зелен гай! (Мендрунь,
1998: 130).

У терцині «Божа Мати» у високохудожній формі поет змальовує свої роздуми про місце і роль Пресвятої Богородиці у його житті, але закінчення твору засвідчує, що ліричний герой молитвою до неї обіймає все, що дороге і миле його серцю. Воно у вірші – широке, як сам світ:

Мої тривоги, серця звуки,
Мої степи, мої Карпати,
І втіху стріч, і щем розлуки
Покрий любов'ю, Божа Мати! (Мендрунь,
1998: 108)

Образ Богородиці в доробку письменника є не менш частотним, аніж образ Бога («Благання до Пресвятої Діви», «Молитва до Діви Марії», «Неповторність Богородиці», «Під покровом Діви Марії», «Про Погінську Богоматір»). В останньому вірші Богдан Мендрунь згадує село Погоня на Івано-Франківщині, де в храмі Успіння Матері Божої зберігається її чудотворна ікона. Згідно з церковними традиціями, Богородицю зображено як узагальнений образ небесної матері всіх християн. І. Дмитрів зауважила, що особлива набожність до Богоматері зумовлена ще й функціонуванням на західноукраїнських землях «Марійського Товариства» (Дмитрів, 2015: 185). В українській культурі постать Богородиці, як правило, осмислюється як ближча до людей, аніж особа Бога. Божу Матір здавна вважають духовною заступницею України. Богдан Мендрунь зауважував, що навіть у часи переслідувань чи «підпілля Церкви ніколи не бачив жодного сумного обличчя. Навпаки, всі були повні енергії й запалу, у ченців була присутня велика свідомість того, що вони служать Богові. У цьому нам допомагали культ Євхаристії, Серця Христового та набоженство до Богородиці» (цит. за Шумило 2021). Саме до Богоматері у важкі часи радить звертатись сучасникам і ліричний герой:

Йди до Марії, – Мати прийме, зігріє.
Візьми ще й друга (Мендрунь, 1998: 152).

Релігійна лірика Богдана Мендруня дуже часто відлунує різноманітними філософськими розду-

мами-медитаціями, де ключовим образом-символом, звичайно, залишається любов Господня, завдяки якій людина може перемогти навіть одвічний страх смерті:

Мій Бог – на хресті...
Чи ж лякатися смерті?

Над нею – любов (Мендрунь, 1998: 149).

Смерть Ісуса на хресті – це прагнення Всевишнього врятувати кожного, через власні добровільні страждання. За таких умов смерть не лякає віруючих, бо стає символічним переходом у інші виміри, де можливе вічне єднання з Богом як Абсолютом.

Відчути й осягнути Любов Усевишнього людина може саме завдяки різноманітним релігійним практикам, таїнствам Церкви, які неодноразово згадуються ліричним героєм отця Василя:

Пахло весною,
Світ наче став світліший.
Я причащався (Мендрунь, 1998: 149).

Причастя – це одне з головних таїнств, якому передує сповідь, це спосіб примиритися й об'єднатися з Богом, який, згідно з християнським ученням, в особливий спосіб присутній у вигляді хліба і вина. Причастя служить символічною згадкою про Тайну Вечерю, нагадує про жертву Спасителя, цінність кожного й єднання з Богом, який присутній в Євхаристії. Отож, розуміємо, що причастя – це справжнє свято відродження душі:

Причастя святого цілунок жаданий:
Воскресла з Христом безнадійна душа –
Згоїлись у серці Ісусові рани (Мендрунь,
1998: 121).

Навчити людину християнських істин і нагадати про швидкоплинність життя здатна навіть свічка – неодмінний атрибут богослужіння:

Згоряла свічка, як життя,
Так просто, віддано, без звуку.
Спасибі їй. Якби то я
Узяв до серця ту науку (Мендрунь, 1999: 51).

Безумовно, релігійні мотиви особливо виразно звучать в авторських молитвах, які дуже різноманітні за своїми формами. У передмові до антології української християнської віршованої молитви XIX – початку XXI століття зауважено, що найпоширенішими є хвалебні і покаєльні молитви, які виникли в церковному середовищі (Баран, 2011: 6). У доробку Богдана Мендруня зустрічаються поезії, які суголосні з псалмами, церковними піснеспівами або нагадують філософські сентенції на зразок давнього двовірша (бейта):

Де зброя – молитва,
Там виграна битва (Мендрунь, 2007: 86).

Мигтять листки на дереві сторіч.

І з них один – це я. Ось в чому річ (Мендрунь, 1999: 30).

Зазвичай жанр молитви у доробку митця не обмежується канонічними рамками, а набуває виразного національного відтінку («Молитва за батьківщину-Україну», «Молитва за відвернення війни»). На думку М. Жулинського, саме «єдністю національного духу, вірою в неповторну цінність духовних засад нації» формується свідомість і монолітність народу (Жулинський, 2020: 111). У доробку Богдана Мендруня патріотичні і релігійні мотиви звучать унісон:

Перо, папір... Писати мушу.

Знегода... віра... переміни...

Читачу, ти гортаєш душу:

Від Бога це – для України (Мендрунь, 1999: 10).

Синівське почуття єдності зі своїм народом, занурення в його історію простежується не тільки у тематиці та проблематиці поетичного доробку, а й через поетикальні особливості. Прикладом служить акростих «Україна». Назви деяких із наявних у ньому патріотичних творів доволі промовисті – «Вкраїна чує голос Тараса», «Дзвін Батьківщини», «Київ – серце України», «Морок Голодомору», «Криваві сльози України». У двох останніх поезіях трагічні події настроєво передає темно-багряна палітра. Письменник не оминає сумних сторінок історії, проте акцентує увагу не стільки на минулому, як на його проєкції в майбутнє («Револуція гуде», «Брак солідарності», «Канада з українськими слідами»).

Багряний з крові наш двадцятий вік,

Він Україну ранами обпik,

І душі крав безбожними ночами (Мендрунь, 1999: 137), –

так ліричний герой-патріот формулює болісну для себе істину про атеїзм радянської доби, що став причиною морального зубожіння людей.

Поезія Богдана Мендруня пронизана живою, невід’ємною причетністю автора до життя та долі українського народу. Тому так рішуче й влучно звучать рядки сонета «Народе мій, отямся і прозри, Не хочу розлучатися з тобою...» (Мендрунь, 1998: 23). І це не лише патріотичний пафос, а й глибокий біль через усвідомлення трагедії сталінського лихоліття:

У гошу ніч весняної пори

Усе постало, як жива руїна:

Прокльонів, вересків ціла країна,

Погорди, зради, підлості дари.

О злуди і ненависті пири!

Душа моя уклякла на коліна,

Осяяло: це ж наша Україна!

В'язниці, голод, вбивства, Сибіри! (Мендрунь, 1998: 25)

Автор вміло зіставляє події тодішньої української історії з символікою Гетсиманського саду, увесь трагізм якої полягає у зраді своєї Батьківщини найближчими друзями, самими ж дітьми України. Хоча цей етап на шляху до Голгофи страшний і сповнений символікою крові, та все ж він є передумовою прийдешнього воскресіння:

Ісус відходить...

Захиталась Голгота...

Впала темрява.

А мені блиснув ранок:

То гряде воскресіння (Мендрунь, 1998: 145).

Темрява і смерть протиставляються світлу і ранковій порі. Воскресіння символізує перемогу життя, духовних істин, правди. Схожа символіка простежується в поезії «Перемога Бога (Великдень)». Загалом у доробку Богдана Мендруня є чимало віршів, пов’язаних із головними святами церковного календаря. Автор акцентує увагу не тільки на релігійній складовій цих дат, а й підкреслює їх значення і важливість для збереження української культури, звичаїв, традицій, у яких проявляється національна ідентичність: «Сяйво різдвяної зорі», «Таємнича мить Різдва», «Святкове віншування», «Різдвяний мотив», «З кропилом і водою». На думку І. Даниленко, звернення митців до найважливіших церковних свят – «це особистісно пережиті події євангельської історії» (Даниленко, 2017: 39). В окремих поезіях поряд із назвою подано жанрові характеристики, наприклад, «Бог народився (колядка)», колядка «Зіронька блиск кида». У радянський період святкування релігійних свят заборонялося, а тексти колядок втрачали ідентичне звучання. Богдан Мендрунь доклався до відродження цього жанру.

Висновки. Поезії Богдана Мендруня засвідчують глибоку вкоріненість його художнього мислення в християнських і національних цінностях. Поет-чернець, музикант і патріот створив цілий пласт несправедливо забутої християнської лірики, яка продовжує традиції сакрально-світської української літератури. Християнськість як основа художнього мислення Богдана Мендруня виявилася насамперед на образно-мотивному та жанровому рівнях поетичних текстів. Основні образ-лейтмотиви в ліриці поета – Господь, Богородиця, Ісус Христос, Мати-Церква і Мати-Україна, Вселенський Архиєрей, причастя, чаша, свічка, любов Господня і под. Наявні частотні алюзії на Різдво, Голгофу, Гетсиманський сад та ін. біблійні події, зображення яких кореспондує з акцентами на тра-

гедії українства в період сталінізму. Органічний синтез релігійно-християнського та національно-патріотичного начал у поезії Богдана Мендруня часто виявляється в роздумах-медитаціях ліричного

героя, котрий служить Богові та рідному народу. Головні жанрові форми лірики автора – молитва, псалом, церковний піснеспів, колядка, давній дис-тих, акростих, сонет.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Баран Г. Молитва щира – то з Богом згода. *Молитва небо здіймає вгору: Антологія української християнської віршованої молитви XIX – початку XXI століття* / упоряд.: Г. В. Баран. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2011. С. 5–9.
2. Даниленко І. Християнська парадигма розвитку сучасної української поезії (на прикладі поетичного збірника «На лузі Господньому»). *Наукові праці Чорноморського державного університету імені Петра Могили комплексу «Києво-Могилянська академія». Серія: Філологія. Літературознавство*. 2017. Т. 295. Вип. 283. С. 38–42. URL: <https://lib.chmnu.edu.ua/pdf/naukpraci/philology/2015/295-283-7.pdf> (дата звернення: 28.04.2022).
3. Дмитрів І. Жанр молитви у творчості поетів-«логосівців». *Актуальні питання гуманітарних наук. Мовознавство. Літературознавство*. Вип. 14. 2015. С. 183–189.
4. Жулинський М. Нація. Культура. Література. Національно-культурні міфи та ідейно-естетичні пошуки української літератури. Вид. друге, доповн. К. : Наукова думка, 2020. 647 с.
5. Качуровський І. Містична функція літератури та українська релігійна поезія. Променисті силуети. *Лекції, доповіді, статті, есеї, розвідки*. К. : ВД «КМА», 2008. С. 676–700.
6. Мендрунь В. Б. Дари всепітої любові. Львів : Місіонар, 1999. 192 с.
7. Мендрунь В. Б. Друзі Декалогу. Поезії. Львів : Місіонар, 2007. 158 с.
8. Мендрунь В. Б. Негонучий ковчег. Сонети. Львів : Місіонар, 2010. 192 с.
9. Мендрунь В. Б. Побійна гора. Поезії. Львів : Місіонар, 1998. 182 с.
10. Мендрунь В. Б. Римські сонети. Львів : Місіонар, 2001. 32 с.
11. Шумило Я. 7 квітня о. Василь Мендрунь відзначає 75-річчя життя та 50 років священничого служіння. *Василіанський монастир на Ясній горі*. 7 квітня, 2021. URL: <http://osbm-hoshiv.in.ua/?p=6059> (дата звернення: 28.04.2022).

REFERENCES

1. Baran H. Molytva shchyra – to z Bohom zghoda [Sincere prayer is an agreement with God]. *Molytva nebo zdiimaie vhoru: Antolohiia ukrainskoi khrystyianskoi virshovanoi molytvy XIX – pochatku XXI stolittia* [Prayer raises the sky: Anthology of Ukrainian Christian Poetic Prayer XIX – early XXI century] / uporiad.: H. V. Baran. Ternopil, Textbook – Bogdan, 2011, pp. 5–9 [in Ukrainian].
2. Danylenko I. Khrystyianska paradyhma rozvytku suchasnoi ukrainskoi poezii (na prykladi poetychnoho zbirnyka «Na luzi Hospodnomu») [Christian paradigm of development of modern Ukrainian poetry (on the example of the poetry collection «In the Lord's Meadow»)] *Naukovi pratsi Chornomorskoho derzhavnogo universytetu imeni Petra Mohyly kompleksu «Kyievo-Mohylianska akademiia». Seriia: Filolohiia. Literaturoznavstvo*, 2017, T. 295, Vyp. 283, pp. 38–42 [in Ukrainian].
3. Dmytriv I. Zhanr molytvy u tvorchosti poetiv-«lohosivtsiv» [The genre of prayer in the works of poets-«Logos»]. *Aktualni pytannia humanitarnykh nauk. Movoznavstvo. Literaturoznavstvo*. Vyp. 14, 2015, pp. 183–189 [in Ukrainian].
4. Zhulynskyi M. Natsiia. Kultura. Literatura. Natsionalno-kulturni mify ta ideino-estetychni poshuky ukrainskoi literatury [Nation. Culture. Literature. National-cultural myths and ideological-aesthetic searches of Ukrainian literature]. *Vyd. druhe, dopovn. Kyiv, Scientific thought*, 2020, 647 p. [in Ukrainian].
5. Kachurovskyi I. Mistychna funktsiia literatury ta ukrainska relihiina poeziia [Mystical function of literature and Ukrainian religious poetry]. *Promenyisti sylvety. Lektsii, dopovidi, statii, esei, rozvidky* [Radiant silhouettes. Lectures, reports, articles, essays, intelligence]. Kyiv, VD «KMA», 2008. pp. 676–700 [in Ukrainian].
6. Mendrun V. B. Dary vsepitoi liubovi [Gifts of full love]. Lviv, Misionar, 1999, 192 p. [in Ukrainian].
7. Mendrun V. B. Druzi Dekalohu. Poezii [Friends of the Decalogue. Poetry]. Lviv, Misionar, 2007, 158 p. [in Ukrainian].
8. Mendrun V. B. Netonuchy kovcheg. Sonety [Unsinkable ark. Sonnets]. Lviv, Misionar, 2010, 192 p. [in Ukrainian].
9. Mendrun V. B. Pobiina hora. Poezii. [Slaughter mountain. Poetry]. Lviv, Misionar, 1998, 182 p. [in Ukrainian].
10. Mendrun V. B. Rymski sonety [Roman sonnets]. Lviv, Misionar, 2001, 32 p. [in Ukrainian].
11. Shumylo Ya. 7 kvitnia o. Vasyl Mendrun vidznachaie 75-richchia zhyttia ta 50 rokov sviashchenychoho sluzhinnia [April 7 Fr. Vasyl Mendrun celebrates 75 years of life and 50 years of priestly service]. *Vasylilianskyi monastyr na Yasnii hori*. 7 kvitnia, 2021 [in Ukrainian].